

No. 44220

**Latvia
and
Armenia**

Agreement between the Government of the Republic of Latvia and the Government of the Republic of Armenia for the promotion and reciprocal protection of investments. Yerevan, 7 October 2005

Entry into force: *21 April 2007 by notification, in accordance with article 16*

Authentic texts: *Armenian, English and Latvian*

Registration with the Secretariat of the United Nations: *Latvia, 15 August 2007*

**Lettonie
et
Arménie**

Accord entre le Gouvernement de la République de Lettonie et le Gouvernement de la République d'Arménie relatif à la promotion et à la protection réciproque des investissements. Yerevan, 7 octobre 2005

Entrée en vigueur : *21 avril 2007 par notification, conformément à l'article 16*

Textes authentiques : *arménien, anglais et letton*

Enregistrement auprès du Secrétariat des Nations Unies : *Lettonie, 15 août 2007*

[ARMENIAN TEXT – TEXTE ARMÉNIEN]

**ՀԱՍՏՁԱՅՆԱԳԻՐ
ԼԱՏԻՆԱՅԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋԵՎ
ՆԵՐԳՐՈՒՄՆԵՐԻ ԽՐԱԽՈՒՄԱՆ ԵՎ
ՓՈԽԱԳԱՐՉ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ**

Լատվիայի Հանրապետության Կառավարությունը և Հայաստանի Հանրապետության Կառավարությունը (այսուհետ՝ Պայմանավորվող կողմեր),

ընդունելով մի Պայմանավորվող կողմի ներդրողների ներդրումների առանց խտրականության հիմքերի պաշտպանության անհրաժեշտությունը մյուս Պայմանավորվող կողմի տարածքում,

ցանկանալով խրախուսել երկու Կողմերի միջև տնտեսական համագործակցությունը մի Պայմանավորվող կողմի քաղաքացիների և ընկերությունների կողմից մյուս Պայմանավորվող կողմի տարածքում կատարված ներդրումների վերաբերյալ,

ընդունելով, որ այդ ներդրումներին տրամադրվող ռեժիմի վերաբերյալ Համաձայնագիրը կնպաստի մասնավոր կապիտալի հոսքերին և Պայմանավորվող կողմերի տնտեսական զարգացմանը,

համաձայնելով, որ կայուն համակարգը ներդրումների համար կնպաստի տնտեսական ռեսուրսների օգտագործման արդյունավետության ավելացմանը և կենսամակարդակի բարելավմանը,

ընդունելով, որ տնտեսական և գործարար կապերի զարգացումը կարող է նպաստել միջազգայնորեն ճանաչված աշխատանքային իրավունքների պահպանմանը,

համաձայնելով, որ այս նպատակներին կարելի է հասնել առանց նվազեցնելու առողջության, անվտանգության և բնապահպանական՝ ընդհանուր կիրառման չափանիշները,

որոշելով կնքել ներդրումների խրախուսման և պաշտպանության մասին Համաձայնագիր,

համաձայնեցին հետևյալի մասին.

**ՀՈՒՎԱԾ 1
Սահմանումներ**

Սույն Համաձայնագրի նպատակների համար.

1. «Ներդրում» տերմինը նշանակում է՝ ցանկացած տեսակի գույք, որը ներդրվում է մի Պայմանավորվող կողմի ներդրողների կողմից մյուս Պայմանավորվող Կողմի տարածքում՝ նրանցից յուրաքանչյուրի օրենքներին և այլ իրավական ակտերին համապատասխան, և մասնավորապես, սակայն ոչ բացառապես ներառում է.

ա) շարժական և անշարժ գույքը և առնչվող գույքային իրավունքները, ինչպես, օրինակ, վարձակալությունը, գրավադրությունը, գրավի իրավունքը և գրավը,

բ) բաժնետոմսերը, բաժնեմասերը և պարտքային պարտավորությունները կամ ընկերություններում մասնակցության ցանկացած այլ ձև,

գ) դրամական կամ պայմանագրի շրջանակներում որևէ տնտեսական արժեք ունեցող պարտավորության կատարման պահանջները,

դ) մտավոր սեփականության իրավունքները, ներառյալ հեղինակային իրավունքները, ապրանքանիշները, արտոնագրերը, արդյունաբերական նախագծերը և տեխնիկական գործընթացները, նոու-հաուն, առևտրային գաղտնիքները, առևտրային անունները և բարի համբավը,

ե) օրենքով կամ պայմանագրով տրամադրված գործարար կոնցեսիաները, ներառյալ բնական պաշարների հետազոտման, մշակման, արդյունահանման կամ շահագործման կոնցեսիաները:

Գույքի ձևի որևէ փոփոխությունը, որով այն ներդրվել կամ վերաներդրվել է, չի ազդի նրա դիտարկմանը որպես ներդրման՝ պայմանով, որ այդ փոփոխությունը համապատասխանի այն Պայմանավորվող կողմի օրենքներին և այլ իրավական ակտերին, որի տարածքում ներդրումները իրականացվել են:

2. «Ներդրող» տերմինը նշանակում է՝ ցանկացած ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձ, որը ներդրում է կատարում մյուս Պայմանավորվող կողմի տարածքում:

ա) Լատվիայի Հանրապետության համար.

1. «ֆիզիկական անձ» նշանակում է՝ Լատվիայի Հանրապետության քաղաքացիներ, ինչպես նաև Լատվիայում մշտապես բնակվող անձիք, որոնք Լատվիայի կամ որևէ այլ պետության քաղաքացիներ չեն, սակայն իրավունք ունեն, Լատվիայի Հանրապետության օրենքներին և այլ իրավական ակտերին համապատասխան, ստանալու ոչ քաղաքացու անձնագիր.

2. «իրավաբանական անձ» նշանակում է՝ ընկերություններ, ընկերակցություններ և հաստատություններ, որոնք ստեղծվել կամ հիմնադրվել են համաձայն Լատվիայի Հանրապետության օրենքների և այլ իրավական ակտերի.

բ) Հայաստանի Հանրապետության համար.

1. «ֆիզիկական անձ» նշանակում է՝ Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիություն ունեցող անձինք.

2. «իրավաբանական անձ» նշանակում է՝ իրավաբանական հաստատություններ, որոնք ստեղծվել կամ հիմնադրվել են համաձայն Լատվիայի Հանրապետության օրենքների և այլ իրավական ակտերի:

3. «Եկամուտ» տերմինը նշանակում է՝ ներդրման արդյունքում ստացված դրամական գումարներ և, մասնավորապես, շահույթ, տոկոսներ, կապիտալի աճ, դիվիդենտներ, ռոյալթիներ, լիցենզավորման վճարներ կամ այլ վճարումներ:

4. «Տարածք» տերմինը նշանակում է՝ Պայմանավորվող կողմերի հողային տարածք, ներքին ջրեր ու ծովային տարածք և դրանց օդային տարածություն, ինչպես նաև տարածքային ջրերից դուրս տարածվող մերձափնյա և ստորջրյա տարածքներ, որոնց նկատմամբ Պայմանավորվող կողմը իրականացնում է ինքնիշխան իրավունքներ կամ իրավասություն, համաձայն իր գործող ազգային օրենքների և միջազգային իրավունքի, նման տարածքների բնական ռեսուրսների հետազոտման և շահագործման նպատակով:

ՀՈԳՎԱԾ 2

Ներդրումների խրախուսումը և պաշտպանությունը

1. Յուրաքանչյուր Պայմանավորվող կողմ կխրախուսի և կստեղծի բարենպաստ պայմաններ իր տարածքում մյուս Պայմանավորվող կողմի ներդրողների ներդրումների իրականացման համար և կընդունի այդպիսի ներդրումները՝ համաձայն իր օրենքների և այլ իրավական ակտերի:

2. Յուրաքանչյուր Պայմանավորվող կողմ իր տարածքում մյուս Պայմանավորվող կողմի ներդրողների ներդրումներին և դրանցից ստացված եկամուտներին կտրամադրի արդար ու հավասար ռեժիմ և լիարժեք ու մշտական պաշտպանություն ու անվտանգություն:

3. Պայմանավորվող կողմերից ոչ մեկը իր տարածքում ոչ խելամիտ, խտրական կամ անօրինական միջոցներով չի խոչընդոտի մյուս Պայմանավորվող կողմի ներդրողների ներդրումների ընդլայնումը, կառավարումը, պահպանությունը, օգտագործումը, տիրապետումն ու վաճառքը կամ այլ կերպ տնօրինումը:

ՀՈԳՎԱԾ 3

Ազգային և առավել բարենպաստ ազգի ռեժիմ

1. Յուրաքանչյուր Պայմանավորվող կողմ մյուս Պայմանավորվող կողմի ներդրողների ներդրումներին կտրամադրի այնպիսի ռեժիմ, որը կլինի ոչ պակաս բարենպաստ, քան այն ռեժիմն է, որը նա տրամադրում է իր ներդրողների ներդրումներին՝ կապված ներդրումների ընդլայնման, կառավարման, պահպանման, օգտագործման, տիրապետման ու վաճառքի կամ այլ կերպ տնօրինման հետ:

2. Յուրաքանչյուր Պայմանավորվող կողմ մյուս Պայմանավորվող կողմի ներդրողներին և նրանց ներդրումներին ու ներդրումներից ստացված եկամուտներին կտրամադրի ոչ պակաս բարենպաստ ռեժիմ, քան այն ռեժիմն է, որը տրամադրում է իր սեփական կամ ցանկացած երրորդ պետության ներդրողներին և նրանց ներդրումներին ու ներդրումներից ստացված եկամուտներին՝ կապված ներդրումների ընդլայնման, կառավարման, պահպանման, օգտագործման, տիրապետման ու վաճառքի կամ այլ կերպ տնօրինման հետ:

3. Յուրաքանչյուր Պայմանավորվող կողմ մյուս Պայմանավորվող կողմի ներդրողների ներդրումներին կարամադրի այնպիսի ռեժիմ, որը կլինի՝ սույն հոդվածի 1-ին և 2-րդ կետերով սահմանված ռեժիմներից ամենաբարենպաստը:

ՀՈԴՎԱԾ 4
Բացառություններ

Սույն Համաձայնագրի դրույթներից ոչ մեկը չպետք է մեկնաբանվի որպես մի Պայմանավորվող կողմի համար պարտավորություն՝ տարածել մյուս Պայմանավորվող կողմի ներդրողների և նրանց ներդրումների ու ներդրումներից ստացված եկամուտների նկատմամբ ցանկացած առկա կամ ապագա ռեժիմի, առավելության կամ արտոնության շահավետություն, որը արդյունք է.

ա) ցանկացած անդամության ազատ առևտրի գոտու, մաքսային միության, արժույթային միության, ընդհանուր շուկայի կամ ցանկացած միջազգային համաձայնագրի, որոնք արդյունք են այսպիսի միությունների և նմանատիպ հաստատությունների,

բ) ցանկացած միջազգային համաձայնագրի կամ պայմանավորվածության կամ ներպետական օրենսդրության, որոնք գլխավորապես կամ ամբողջապես վերաբերում են հարկմանը:

ՀՈԴՎԱԾ 5
Օտարում և փոխհատուցում

1. Մի Պայմանավորվող կողմը չպետք է ուղղակի կամ անուղղակի կերպով առգրավի կամ ազգայնացնի մյուս Պայմանավորվող կողմի ներդրողների ներդրումները կամ դրանց հավասարազոր հետևանքներ ունեցող այլ միջոցներ ձեռնարկի (այսուհետ՝ առգրավում)՝ բացառությամբ այն դեպքերի, երբ դա կատարվում է.

ա) հանրային կարիքների համար,

բ) առանց խտրականության,

գ) օրենքով նախատեսված կարգով, և

դ) արագ, համարժեք և արդյունավետ փոխհատուցմամբ՝ սույն հոդվածի 2-րդ և 3-րդ կետերին համապատասխան: Հայաստանի Հանրապետությունում փոխհատուցումը կատարվում է նախնական կարգով:

2. Փոխհատուցումը պետք է.

ա) վճարվի առանց ուշացման: Ուշացման դեպքում փոխարժեքի փոփոխության հետ կապված կորուստը պետք է հոգա ընդունող երկիրը,

բ) համարժեք լինի օտարվող ներդրման իրական շուկայական արժեքին նախքան օտարումը: Իրական շուկայական արժեքը չպետք է արտացոլի արժեքի որևէ փոփոխություն պայմանավորված օտարման նախօրոք հանրորեն հայտնի դառնալու հանգամանքով,

զ) լինի ամբողջովին իրագործելի և ազատ փոխանցելի,

դ) ներառի վճարման արժույթի նկատմամբ շուկայական հիմունքներով հաստատված առևտրային տոկոսադրույքը օտարման օրվանից մինչև փաստացի վճարման օրը:

3. Պայմանավորվող կողմի ներդրողը, որը տուժել է մյուս Պայմանավորվող կողմի կողմից իր ներդրումների օտարման արդյունքում, պետք է իրավունք ունենա իր գործի, ներառյալ ներդրման գնահատման ու փոխհատուցման վճարումը, շուտափույթ քննության վերջին Պայմանավորվող կողմի դատական կամ այլ իրավասու և անկախ մարմնի կողմից՝ համաձայն սույն հոդվածի դրույթների:

ՀՈՂՎԱԾ 6

Վնասների փոխհատուցումը

1. Սի Պայմանավորվող կողմի ներդրողը, որի ներդրումը վնասներ է կրել մյուս Պայմանավորվող կողմի տարածքում պատերազմի կամ այլ զինված ընդհարումների, արտակարգ իրավիճակների, հեղափոխության, խռովության, քաղաքացիական անկարգությունների կամ նման այլ իրավիճակների հետևանքով՝ վերջինիս տարածքում, կապված վնասների փոխհատուցման, վերականգնման կամ այլ կարգավորման հետ, վերջին Պայմանավորվող կողմը կտրամադրի այնպիսի ռեժիմ, որը կլինի ոչ պակաս բարենպաստ, քան այն ռեժիմն է, որը վերջին Պայմանավորվող կողմը տրամադրում է իր կամ որևէ երրորդ պետության ներդրողներին, և որն ավելի բարենպաստ է այդ ներդրողի համար:

2. Սի Պայմանավորվող կողմի ներդրողը, որը 1-ին կետում նշված ցանկացած իրավիճակի հետևանքով վնաս է կրում, և որը հետևանք է.

ա) մյուս Պայմանավորվող կողմի զինված ուժերի կամ իշխանությունների կողմից նրա ներդրումների կամ դրանց մի մասի բռնագրավման, կամ

բ) մյուս Պայմանավորվող կողմի զինված ուժերի կամ իշխանությունների կողմից նրա ներդրումների կամ դրանց մի մասի ոչնչացման, որը չի բխում իրավիճակի անհրաժեշտությունից,

վերջին Պայմանավորվող կողմը ցանկացած դեպքում պետք է համաձայնի վերականգնել կամ փոխհատուցել, որը բոլոր դեպքերում պետք է լինի արագ, համարժեք ու արդյունավետ, և դրանից բխող ցանկացած փոխհատուցում պետք է կատարվի 5-րդ հոդվածի 2-րդ և 3-րդ կետերին համապատասխան:

ՀՈՂՎԱԾ 7

Փոխանցումներ

1. Յուրաքանչյուր Պայմանավորվող կողմ, համաձայն իր օրենքների և այլ իրավական ակտերի, մյուս Պայմանավորվող կողմի ներդրողներին կերաշխավորի նրանց ներդրումների և ներդրումների հետ կապված վճարումների փոխանցումները իր տարածք և իր տարածքից դուրս: Այսպիսի փոխանցումները մասնավորապես, սակայն ոչ բացառապես կներառեն.

ա) ներդրումների պահպանման կամ աճի համար անհրաժեշտ սկզբնական կապիտալը և լրացուցիչ դրամային գումարները,

բ) եկամուտը,

գ) ներդրումների ամբողջական կամ մասնակի վաճառքից կամ լուծարումից ստացված միջոցները,

դ) պայմանագրով նախատեսված վճարումները. ներառյալ փոխառության վճարումը,

ե) վճարման ենթակա փոխհատուցումը՝ սույն Համաձայնագրի 5-րդ և 6-րդ հոդվածների համաձայն,

զ) վեճերի արդյունքում ստացված վճարումները,

է) ներդրման առնչությամբ արտասահմանից ներգրավված և աշխատողների եկամուտներն ու այլ վարձատրությունները:

2. Յուրաքանչյուր Պայմանավորվող կողմ պետք է մաս երաշխավորի, որ սույն հոդվածի 1-ին կետում նշված փոխանցումները կիրականացվեն ազատ փոխարկելի արժույթով և փոխանցման իրականացման օրվա՝ արտարժույթի փոխանակման շուկայական հիմնական փոխարժեքով, որը կիրառելի է ներդրումն ընդունող Պայմանավորվող կողմի տարածքում:

3. Արտարժույթի փոխանակման շուկայի բացակայության դեպքում օգտագործվող դրույքաչափը կլինի Հատուկ փոխառության իրավունքներում օգտագործվող արտարժույթի փոխանակման ամենավերջին դրույքաչափը:

4. Չնայած սույն հոդվածի 1-ին, 2-րդ և 3-րդ կետերին՝ Պայմանավորվող կողմը կարող է կանխել փոխանցումը՝ հավասար, ոչ խտրական և արդարության սկզբունքով կիրառելով իր օրենքները՝ կապված.

ա) սնանկության, անվճարունակության կամ վարկատուի իրավունքների պաշտպանության հետ,

բ) արժեթղթերի թողարկման, առքուվաճառքի կամ արժեթղթերի, ֆյուչերսների, օպցիոնների գործարքների հետ,

գ) քրեական կամ վարչական իրավախախտումների հետ,

դ) փոխանցումների ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացման կամ գրանցումների իրականացման հետ, երբ անհրաժեշտություն է առաջանում օժանդակելու օրենքի կիրառմանը կամ ֆինանսական կարգավորող մարմիններին, կամ

ե) վարչական կամ դատական գործերով հրահանգներին կամ որոշումներին համապատասխանությունը ապահովելու հետ:

ՀՈԴՎԱԾ 8
Սուբբոզացիա

1. Եթե մի Պայմանավորվող կողմը կամ նրա լիազորած մարմինը իր ներդրողներին վճարումներ է կատարում, համաձայն մյուս Պայմանավորվող կողմի տարածքում իրականացվող ներդրումների կապակցությամբ տրամադրված երաշխիքի, ապա վերջին Պայմանավորվող կողմը ճանաչում է.

ա) առաջին Պայմանավորվող կողմին կամ նրա լիազորած մարմնին այդ ներդրողի ցանկացած իրավունքի կամ պահանջի փոխանցումը, համաձայն այդ երկրի օրենքի կամ այդ երկրում գործող այլ իրավական կարգավորման, ինչպես նաև այն, որ.

բ) առաջին Պայմանավորվող կողմը կամ նրա լիազորած մարմինը սուբբոզացիայի իրավունքով ստանում է ներդրողի իրավունքները իրականացնելու և նրա պահանջները ներկայացնելու իրավունք և պետք է ստանձնի այդ ներդրման հետ կապված պարտավորությունները:

2. Սուբբոզացիայի արդյունքում ստացված իրավունքները կամ պահանջները չեն կարող գերազանցել ներդրողի սկզբնական իրավունքները և պահանջները:

ՀՈԴՎԱԾ 9
Պայմանավորվող կողմի և ներդրողի միջև վեճերը

1. Մի Պայմանավորվող կողմի ներդրողի և մյուս Պայմանավորվող կողմի միջև ցանկացած իրավական վեճ՝ կապված մյուս Պայմանավորվող կողմի տարածքում կատարված ներդրման հետ, պետք է հնարավորության սահմաններում կարգավորվի բարեկամաբար՝ վեճին մասնակից կողմերի բանակցությունների միջոցով:

2. Եթե վեճը չի լուծվել 3 (երեք) ամսվա ընթացքում, սկսած գրավոր կերպով այն ներկայացնելու օրվանից, ապա ներդրողի ընտրությամբ այն կարող է փոխանցվել.

ա) այն Պայմանավորվող կողմի իրավասու դատարաններին, որի տարածքում կատարվել է ներդրումը,

բ) Ներդրումային վեճերի կարգավորման միջազգային կենտրոնի (ICSID) միջնորդ դատավարությանը, որը հիմնվել է Պետությունների և այլ Պետությունների քաղաքացիների միջև ներդրումային վեճերի կարգավորման կոնվենցիայի հիման վրա, որը ստորագրման համար բաց է 1965 թ.-ի մարտի 18-ից՝ Վաշինգտոնում (այսուհետ՝ Կենտրոն), պայմանով, որ և վեճին մասնակից Պայմանավորվող կողմը, և ներդրողի Պայմանավորվող կողմը հանդիսանում են այդ կոնվենցիայի (ICSID) կողմեր, կամ

գ) վարույթների լրացուցիչ կանոնների շրջանակներում գործող Կենտրոնի միջնորդ դատավարությամբ, եթե վեճին մասնակից Պայմանավորվող կողմը կամ ներդրողի Պայմանավորվող կողմը ICSID կոնվենցիայի կողմ է, կամ

դ) ցանկացած *ad hoc* միջնորդ դատարանի, որը պետք է ստեղծվի Միավորված ազգերի կազմակերպության միջազգային առևտրային իրավունքի հանձնաժողովի (UNCITRAL) արբիտրաժային կանոնների համաձայն, եթե վեճին մասնակցող կողմերը այլ համաձայնության չեն եկել:

3. Ներդրողը, որը վեճը ներկայացրել է ազգային դատարանին, կարող է, այնուամենայնիվ, դիմել սույն հոդվածի 2-րդ կետի «բ», «գ», «դ» ենթակետերում նշված միջնորդ դատարաններին, քանի դեռ ազգային դատարանը վճիռ չի կայացրել խնդրո առարկայի վերաբերյալ, ներդրողը կարող է հայտարարել, որ այլևս չի շարունակում գործը՝ ազգային ընթացակարգերով և հետ է վերցնում այն:

4. Վեճի կողմ հանդիսացող Պայմանավորվող կողմերը պարտավորվում են արբիտրաժային գործընթացի կամ արբիտրաժային որոշման իրականացման ցանկացած փուլում չփաստարկել այն հանգամանքը, որ վեճի կողմ հանդիսացող ներդրողը ապահովագրության հիման վրա ստացել է վնասների լիովին կամ մասնակի փոխհատուցում:

5. Սույն հոդվածով ստեղծված Միջնորդ դատարանը իր որոշումները կայացնում է համաձայն այն Պայմանավորվող կողմի ազգային օրենքների և այլ իրավական ակտերի, որը հանդիսանում է վեճին մասնակից կողմ, ինչպես նաև՝ սույն Համաձայնագրի դրույթների և միջազգային իրավունքի կիրառելի կանոնների:

6. Միջնորդ դատարանի վճիռը վերջնական և պարտադիր է վեճին մասնակից երկու կողմերի համար: Երկու Պայմանավորվող կողմերն էլ պետք է պարտավորվեն կիրարկել այդ որոշումը:

ՀՈՂՎԱԾ 10

Պայմանավորվող կողմերի միջև վեճերի կարգավորումը

1. Սույն Համաձայնագրի մեկնաբանման կամ կիրառման հետ կապված՝ Պայմանավորվող կողմերի միջև ծագած վեճերը հնարավորության սահմաններում կկարգավորվեն բարեկամաբար, դիվանագիտական ուղիներով:

2. Եթե վեճը այդ ձևով չի կարող լուծվել երեք (3) ամսվա ընթացքում, ապա ցանկացած Պայմանավորվող կողմի պահանջով այն կփոխանցվի Միջնորդ դատարանին՝ համաձայն սույն հոդվածի դրույթների:

3. Յուրաքանչյուր առանձին դեպքի համար Միջնորդ դատարանը կստեղծվի հետևյալ ձևով. Միջնորդ դատավարության վերաբերյալ պահանջագրի ստացման օրվանից երկու (2) ամսվա ընթացքում Պայմանավորվող կողմերից յուրաքանչյուրը նշանակում է Դատարանի մեկական անդամի: Այդ երկու անդամներն ընտրում են երրորդ պետության քաղաքացու, որը երկու Պայմանավորվող կողմերի հավանությունը ստանալուց հետո նշանակվում է Դատարանի Նախագահ (այսուհետ՝ Նախագահ): Նախագահը կնշանակվի երկու (2) ամսվա ընթացքում՝ մյուս երկու անդամների նշանակումից սկսած:

4. Եթե սույն հոդվածի 3-րդ կետում նշված ժամանակաընթացքում անհրաժեշտ նշանակումները չեն կատարվել, ապա նշանակումների կատարման համար կարող է հրավիրվել Միջազգային դատարանի Նախագահը: Եթե պարզվի, որ նա հանդիսանում է Պայմանավորվող կողմերից որևէ մեկի քաղաքացի, կամ եթե խոչընդոտող այլ պատճառներ կան՝ կատարելու համար նշված գործառույթը, ապա հրավիրվում է Միջազգային դատարանի Փոխնախագահը՝ նշանակումներ կատարելու համար: Եթե պարզվի, որ Փոխնախագահը նույնպես Պայմանավորվող կողմերից որևէ մեկի քաղաքացի է կամ չի կարող կատարել նշված գործառույթը, Միջազգային դատարանի ավագությամբ հաջորդ անդամը, որը չի հանդիսանում Պայմանավորվող կողմերից որևէ մեկի քաղաքացի, հրավիրվում է՝ կատարելու նշանակումները:

5. Միջնորդ դատարանը որոշումները կկայացնի ձայների մեծամասնությամբ: Այդպիսի որոշումները պարտադիր կլինեն: Յուրաքանչյուր Պայմանավորվող կողմ կկրի իր անդամի և միջնորդ դատավարությունում իր ներկայացուցչության հետ կապված ծախսերը. Նախագահի և մնացած այլ ծախսերը երկու Պայմանավորվող կողմերը կկրեն հավասար չափաբաժիններով: Միջնորդ դատարանը կարող է, այնուամենայնիվ, որոշել, որ ծախսերի մեծ մասը կրի Պայմանավորվող կողմերից մեկը, և որոշումը պարտադիր կլինի Պայմանավորվող կողմերի համար: Միջնորդ դատարանը կսահմանի իր սեփական ընթացակարգը:

ՀՈԴՎԱԾ 11

Այլ կանոնների և հատուկ պարտականությունների կիրառումը

1. Եթե որևէ խնդիր կարգավորվում է միաժամանակ սույն Համաձայնագրով և այլ միջազգային համաձայնագրով, որի կողմ է հանդիսանում յուրաքանչյուր Պայմանավորվող կողմը, ապա Պայմանավորվող կողմերից ոչ մեկին կամ նրանց ցանկացած ներդրողին, որը ներդրումներ ունի մյուս Պայմանավորվող կողմի տարածքում, սույն Համաձայնագրում չի նշվում խոչընդոտի օգտվելու տվյալ դեպքի համար առավել բարենպաստ կանոնների առավելությունից:

2. Եթե մի Պայմանավորվող կողմի կողմից, համաձայն նրա օրենքների և այլ իրավական ակտերի կամ պայմանագրերի այլ հատուկ դրույթների, մյուս Պայմանավորվող կողմի ներդրողների ներդրումներին տրամադրված ռեժիմը առավել բարենպաստ լինի, քան այն ռեժիմն է, որը տրամադրվում է սույն Համաձայնագրով, ապա նրանց կտրամադրվի այդ առավել բարենպաստ ռեժիմը:

ՀՈԴՎԱԾ 12

Սույն Համաձայնագրի կիրառումը

Սույն Համաձայնագիրը կկիրառվի մի Պայմանավորվող կողմի տարածքում, համաձայն նրա օրենքների և այլ իրավական ակտերի, մյուս Պայմանավորվող կողմի ներդրողի կողմից կատարված ներդրումների նկատմամբ, որոնք կատարվել են ինչպես մինչև սույն Համաձայնագրի ուժի մտնելը, այնպես էլ դրանից հետո, բայց չի վերաբերի որևէ ներդրումային վեճի, որը ծագել է, կամ որևէ հայցի, որը լուծում է ստացել մինչև սույն Համաձայնագրի ուժի մեջ մտնելը:

ՀՈԳՎԱԾ 13
Ընդհանուր բացառություններ

1. Սույն Համաձայնագրում ոչինչ չպետք է մեկնաբանվի որպես պարտավորեցում մի Պայմանավորվող կողմին՝ պատերազմի կամ զինված ընդհարման կամ միջազգային հարաբերություններում այլ արտակարգ դրության դեպքում չիրականացնել ցանկացած անհրաժեշտ գործողություն իր էական անվտանգության շահերի ապահովման համար:

2. Պայմանով, որ նման միջոցները չեն կիրառվում կամայական կամ անօրինական ձևով կամ չեն հանդիսանում քողարկված սահմանափակումներ միջազգային առևտրի և ներդրումների նկատմամբ, սույն Համաձայնագրում ոչինչ չպետք է մեկնաբանվի որպես պարտավորեցում մի Պայմանավորվող կողմին՝ զերծ մնալ միջոցների ընդունումից կամ ձեռնարկումից, ներառյալ բնապահպանական միջոցառումները, որոնք.

ա) անհրաժեշտ են հասարակական կարգը ապահովելու համար,

բ) անհրաժեշտ են մարդկանց, կենդանիների կամ բույսերի կյանքի կամ առողջության պահպանման համար:

3. Սույն հոդվածի դրույթները չեն վերաբերի սույն Համաձայնագրի 5-րդ և 6-րդ հոդվածներին, ինչպես նաև 7-րդ հոդվածի 1.6 կետին:

ՀՈԳՎԱԾ 14
Թափանցիկությունը

1. Յուրաքանչյուր Պայմանավորվող կողմ պետք է շուտափույթ հրապարակի կամ այլ կերպ հասարակությանը մատչելի դարձնի իր ընդհանուր կիրառման օրենքները, իրավական ակտերը, ընթացակարգերը, վարչական որոշումները և դատական վճիռները, ինչպես նաև միջազգային համաձայնագրերը, որոնք կարող են ազդել մյուս Պայմանավորվող կողմի ներդրողների ներդրումներին առաջին Պայմանավորվող կողմի տարածքում:

2. Սույն Համաձայնագրում ոչինչ չպետք է պարտավորեցնի մի Պայմանավորվող կողմին՝ տրամադրել կամ թույլ տալ օգտվել ցանկացած գաղտնի կամ սեփական տեղեկատվությունից, ներառյալ կոնկրետ ներդրողներին կամ ներդրումներին վերաբերվող տեղեկատվությունը, որի հրապարակումը կխոչընդոտի օրենքի կիրառումը կամ կհակասի գաղտնիքի պաշտպանության իր օրենքներին կամ կվնասի կոնկրետ ներդրողների օրինական առևտրային շահերը:

ՀՈԳՎԱԾ 15
Խորհրդակցություններ

Պայմանավորվող կողմերը յուրաքանչյուր Պայմանավորվող կողմի պահանջով պետք է անցկացնեն խորհրդակցություններ սույն Համաձայնագրի իրականացման քննության և ցանկացած հարցի ուսումնասիրման նպատակով, որը կարող է բխել սույն Համաձայնագրից: Նման խորհրդակցությունները կանցկացվեն Պայմանավորվող կողմերի իրավասու իշխանությունների միջև՝ համապատասխան ուղիներով համաձայնեցված վայրում և ժամկետներում:

ՀՈՂՎԱԾ 16

Համաձայնագրի ուժի մեջ մտնելը, տևողությունը և դադարեցումը

1. Յուրաքանչյուր Պայմանավորվող կողմ գրավոր կժամուցի սույն Համաձայնագրի ուժի մեջ մտնելու համար իր օրենքներով պահանջվող ընթացակարգերի ավարտման մասին: Սույն Համաձայնագիրն ուժի մեջ է մտնում վերջին ծանուցումը ստանալու օրվանից հետո՝ 30-րդ օրը:

2. Սույն Համաձայնագիրը կնքվում է տասը (10) տարի ժամկետով և այնուհետև ամեն անգամ կերկարաձգվի նույն ժամանակահատվածով, եթե Պայմանավորվող կողմերից որևէ մեկը Համաձայնագրի գործողության ժամկետը լրանալուց առնվազն տասներկու (12) ամիս առաջ գրավոր չտեղեկացնի մյուս Պայմանավորվող կողմին սույն Համաձայնագրի գործողությունը դադարեցնելու իր մտադրության մասին:

3. Այն ներդրումների նկատմամբ, որոնք կատարվել են մինչև սույն Համաձայնագրի գործողության դադարեցման ժամկետը, սույն Համաձայնագրի 1-15-րդ հոդվածների դրույթները կգործեն դադարեցման ժամկետից հետո ևս տասը (10) տարվա ընթացքում:

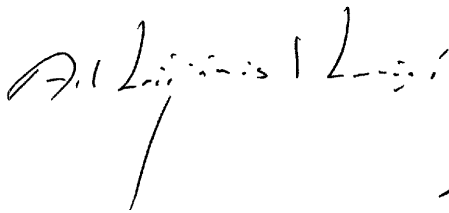
Ի վկայություն վերը նշվածի՝ համապատասխան Կառավարությունների կողմից պատշաճ կերպով լիազորված ներքոհիշյալ ներկայացուցիչները ստորագրեցին սույն Համաձայնագիրը:

Կատարված է Կրեյվա քաղաքում 2005 թվականի հոկտեմբերի 7-ին, երկու օրինակով, լատիշերեն, հայերեն և անգլերեն. ընդ որում՝ բոլոր տեքստերն էլ հավասարազոր են:

Մեկնաբանման շուրջ որևէ տարաձայնություն առաջանալու դեպքում նախապատվությունը կտրվի անգլերեն տեքստին:

ԼԱՏՎԻԱՅԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԿՈՂՄԻՑ՝

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԿՈՂՄԻՑ՝

[ENGLISH TEXT – TEXTE ANGLAIS]

**AGREEMENT
BETWEEN THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF LATVIA
AND
THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF ARMENIA
FOR THE PROMOTION AND RECIPROCAL PROTECTION OF
INVESTMENTS**

The Government of the Republic of Latvia and the Republic of Armenia (hereinafter referred to as the “Contracting Parties”),

Recognising the need to protect investments of the investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party on a non-discriminatory basis;

Desiring to promote greater economic cooperation between them, with respect to investments by nationals and companies of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party;

Recognising that agreement on the treatment to be accorded to such investments will stimulate the flow of private capital and the economic development of the Contracting Parties;

Agreeing that a stable framework for investments will contribute to maximising the effective utilisation of economic resources and improve living standards;

Recognising that the development of economic and business ties can promote respect for internationally recognised labour rights,

Agreeing that these objectives can be achieved without relaxing health, safety and environmental measures of general application; and

Having resolved to conclude an Agreement concerning the promotion and protection of investments:

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

**ARTICLE 1
DEFINITIONS**

For the purpose of this Agreement,

1. The term “investment” means every kind of asset invested by investors of one Contracting Party in accordance with the laws and regulations of the other Contracting Party in the territory of the latter, and in particular, though not exclusively, includes:

- (a) movable and immovable property and related property rights, such as leases, mortgages, liens and pledges;
- (b) shares, stocks, debentures and any other form of participation in a company;

- (c) claims to money or to any performance under contract having an economic value;
- (d) intellectual property rights, including copyrights, trademarks, patents, industrial designs and technical processes, know-how, trade secrets, trade names and goodwill;
- (e) business concessions conferred by law or under contract, including concessions to search for, cultivate, extract or exploit natural resources.

Any alteration of the form in which assets are invested or reinvested shall not affect their character as an investment provided that such alteration is in accordance with the laws and regulations of the Contracting Party in whose territory the investment was made.

2. The term “investor” shall mean any natural or legal person who invests in the territory of the other Contracting Party.

(a) In respect of the Republic of Latvia:

- (i) “natural person” means citizens of the Republic of Latvia as well as persons permanently residing in Latvia who are not citizens of Latvia or any other state but who are entitled, under the laws and regulations of the Republic of Latvia, to receive a non-citizen’s passport;
- (ii) “legal person” means companies, associations and establishments, which are incorporated or constituted in accordance with the laws and regulations of the Republic of Latvia.

(b) In respect of the Republic of Armenia:

- (i) “natural person” means persons having the nationality of the Republic of Armenia;
- (ii) “legal person” means legal entities which are incorporated or constituted in accordance with the laws and regulations of the Republic of Armenia.

3. The term “returns” means the amounts yielded by an investment and, in particular, profits, interests, capital gains, dividends, royalties, licence fees and other fees.

4. The term “territory” means the land territory, internal waters and territorial sea of the Contracting Party and the airspace above them, as well as the maritime zones beyond the territorial sea, including the seabed and subsoil, over which that Contracting Party exercises sovereign rights or jurisdiction in accordance with its national laws in force and international law, for the purpose of exploration and exploitation of the natural resources of such areas.

ARTICLE 2
PROMOTION AND PROTECTION OF INVESTMENTS

1. Each Contracting Party shall encourage and create favourable conditions for investors of the other Contracting Party to make investments in its territory and shall admit such investments in accordance with its laws and regulations.
2. Each Contracting Party shall in its territory accord to investments and returns of investments of investors of the other Contracting Party fair and equitable treatment and full and constant protection and security.
3. Neither Contracting Party shall in its territory impair by unreasonable, discriminatory or arbitrary measures the expansion, management, maintenance, use, enjoyment and sale or other disposal of investments of investors of the other Contracting Party.

ARTICLE 3
NATIONAL AND MOST-FAVOURED-NATION TREATMENT

1. Each Contracting Party shall accord to investments of investors of the other Contracting Party, treatment no less favourable than that it accords to investments of its own investors with respect to the expansion, management, maintenance, use, enjoyment and sale or other disposal of investments.
2. Each Contracting Party shall accord to investors of the other Contracting Party and to their investments and returns of investments, a treatment no less favourable than the treatment it accords to investors of any third State and to their investments and returns of investments with respect to expansion, management, maintenance, use, enjoyment and sale or other disposal of investments.
3. Each Contracting Party shall accord to investments of investors of the other Contracting Party treatment, which is the most favorable of those stipulated in paragraph 1 and paragraph 2 of this Article.

ARTICLE 4
EXEMPTIONS

No provision of this Agreement shall be construed as to oblige a Contracting Party to extend to the investors of the other Contracting Party and to their investments and returns of investments the present or future benefit of any treatment, preference or privilege resulting from:

- (a) any membership in a free trade area, customs union, monetary union, common market and any international agreement resulting in such unions or similar institutions;
- (b) any international agreement or arrangement, or domestic legislation relating wholly or mainly to taxation.

**ARTICLE 5
EXPROPRIATION AND COMPENSATION**

1. A Contracting Party shall not expropriate or nationalise directly or indirectly an investment of an investor of the other Contracting Party or take any measures having equivalent effect (hereinafter referred to as expropriation) except:

- (a) for a public purpose;
- (b) in a non-discriminatory manner;
- (c) in accordance with due process of law; and
- (d) on payment of prompt, adequate and effective compensation in accordance with paragraphs 2 and 3 of this Article. In the Republic of Armenia compensation is paid in advance.

2. Compensation shall:

- (a) be paid without delay. In case of delay any exchange rate loss arising from this delay shall be borne by the host country;
- (b) be equivalent to the fair market value of the expropriated investment immediately before the expropriation occurred. The fair market value shall not reflect any change in value occurring because the expropriation had become publicly known earlier;
- (c) be fully realizable and freely transferable;
- (d) include interest at a commercial rate established on a market basis for the currency of payment from the date of expropriation until the date of actual payment.

3. An investor of a Contracting Party which claims to be affected by expropriation by the other Contracting Party shall have the right to prompt review of its case, including the valuation of its investment and the payment of compensation in accordance with the provisions of this Article, by a judicial authority or another competent and independent authority of the latter Contracting Party.

**ARTICLE 6
COMPENSATION FOR LOSSES**

1. An investor of a Contracting Party who has suffered a loss relating to its investment in the territory of the other Contracting Party due to war or to other armed conflict, state of national emergency, revolution, insurrection, civil disturbance or any other similar event in the territory of the latter Contracting Party, shall be accorded by the latter Contracting Party treatment, as regards restitution, indemnification, compensation or any other settlement, no less favourable than that

which it accords to its own investors or to investors of any third state, whichever is more favourable to the investor.

2. An investor of a Contracting Party who in any of the events referred to in paragraph 1 suffers loss resulting from:

- (a) requisitioning of its investment or part thereof by the forces or authorities of the other Contracting Party, or
- (b) destruction of its investment or part thereof by the forces or authorities of the other Contracting Party, which was not required by the necessity of the situation,

shall in any case be accorded by the latter Contracting Party restitution or compensation which in either case shall be prompt, adequate and effective and, with respect to compensation, shall be in accordance with paragraphs 2 and 3 of Article 5.

ARTICLE 7 TRANSFERS

1. Each Contracting Party shall, subject to its laws and regulations, ensure to investors of the other Contracting Party the transfer, into and out of its territory, of their investments and transfer payments related to investments. Such payments shall include in particular, though not exclusively:

- (a) the initial capital and additional amounts to maintain or increase an investment;
- (b) returns;
- (c) proceeds obtained from the total or partial sale or liquidation of investments;
- (d) payments made under a contract, including a loan payment;
- (e) compensation payable pursuant to Articles 5 and 6 of this Agreement;
- (f) payments arising out of a dispute;
- (g) earnings and other remuneration of personnel engaged from abroad and working in connection with an investment.

2. Each Contracting Party shall further ensure that the transfers referred to in paragraph 1 of this Article shall be made in a freely convertible currency and at the prevailing market rate of exchange applicable within the Contracting Party accepting the investments and on the date of transfer.

3. In the absence of a market for foreign exchange, the rate to be used shall be the most recent exchange rate for the conversions of currencies into Special Drawing Rights.

4. Notwithstanding paragraphs 1, 2 and 3 of this Article, a Contracting Party may prevent a transfer through the equitable, nondiscriminatory, and good faith application of its laws relating to:

- (a) bankruptcy, insolvency, or the protection of the rights of creditors;
- (b) issuing, trading, or dealing in securities, futures, options, or derivatives;
- (c) criminal or penal offenses;
- (d) financial reporting or record keeping of transfers when necessary to assist law enforcement or financial regulatory authorities; or
- (e) ensuring compliance with orders or judgements in judicial or administrative proceedings.

ARTICLE 8 SUBROGATION

1. If a Contracting Party or its designated agency makes payment to its own investors under a guarantee it has accorded in respect of an investment in the territory of the other Contracting Party, the latter Contracting Party shall recognize:

- (a) the assignment, whether under the law or pursuant to a legal transaction in that country, of any right or claim by the investor to the former Contracting Party or its designated agency, as well as,
- (b) that the former Contracting Party or its designated agency is entitled by virtue of subrogation to exercise the rights and enforce the claims of that investor and shall assume the obligations related to the investment.

2. The subrogated rights or claims shall not exceed the original rights or claims of the investor.

ARTICLE 9 DISPUTES BETWEEN AN INVESTOR AND A CONTRACTING PARTY

1. Any legal dispute between an investor of one Contracting Party and the other Contracting Party in connection with an investment in the territory of the other Contracting Party shall, as far as possible, be settled amicably through negotiations between the parties to the dispute.

2. If the dispute has not been settled within three (3) months from the date on which it was raised in writing, the dispute may, at the choice of the investor, be submitted:

- (a) to the competent courts of the Contracting Party in whose territory the investment is made; or

- (b) to arbitration under the International Centre for Settlement of Investment Disputes (ICSID), established pursuant to the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of other States, opened for signature at Washington on 18 March 1965 (hereinafter referred to as the “Centre”), provided that both the disputing Contracting Party and the Contracting Party of the investor are parties to the ICSID Convention; or
 - (c) to arbitration under the Additional Facility of the Centre, provided that either the disputing Contracting Party or the Contracting Party of the investor is a party to the ICSID Convention; or
 - (d) to any ad hoc arbitration tribunal which unless otherwise agreed on by the parties to the dispute, is to be established under the Arbitration Rules of the United Nations Commission on International Trade Law (UNCITRAL).
3. An investor who has submitted the dispute to a national court may nevertheless have recourse to one of the arbitral tribunals mentioned in paragraphs 2 (b) to (d) of this Article if, before a judgment has been delivered on the subject matter by a national court, the investor declares not to pursue the case any longer through national proceedings and withdraws the case.
4. Neither of the Contracting Parties, which is a party to a dispute, can raise an objection, at any phase of the arbitration procedure or of the execution of an arbitral award, on account of the fact that the investor, which is the other party to the dispute, has received an indemnification covering a part or the whole of its losses by virtue of an insurance.
5. The arbitral tribunal established under this Article shall reach its decision on the basis of national laws and regulations of the Contracting Party, which is a party to the dispute, provisions of this Agreement, as well as applicable rules of international law.
6. The arbitration award shall be final and binding upon both parties to the dispute. Both Contracting Parties shall commit themselves to the enforcement of the award.

ARTICLE 10

SETTLEMENT OF DISPUTES BETWEEN THE CONTRACTING PARTIES

1. Disputes between the Contracting Parties concerning the interpretation or application of this Agreement shall, as far as possible, be settled amicably through diplomatic channels.
2. If the dispute cannot be thus settled within three (3) months, it shall upon the request of either Contracting Party, be submitted to an Arbitral Tribunal in accordance with the provisions of this Article.
3. The Arbitral Tribunal shall be constituted for each individual case in the following way. Within two (2) months of the receipt of the request for arbitration, each Contracting Party shall appoint one member of the Tribunal. These two members shall then select a national of a third State who on approval of the two Contracting

Parties shall be appointed Chairman of the Tribunal (hereinafter referred to as the "Chairman"). The Chairman shall be appointed within two (2) months from the date of appointment of the other two members.

4. If within the periods specified in paragraph 3 of this Article the necessary appointments have not been made, a request may be made to the President of the International Court of Justice to make the appointments. If he happens to be a national of either Contracting Party, or if he is otherwise prevented from discharging the said function, the Vice-President shall be invited to make the appointments. If the Vice-President also happens to be a national of either Contracting Party or is prevented from discharging the said function, the member of the International Court of Justice next in seniority who is not a national of either Contracting Party shall be invited to make the appointments.

5. The Arbitral Tribunal shall reach its decision by a majority of votes. Such decision shall be binding. Each Contracting Party shall bear the cost of its own arbitrator and its representation in the arbitral proceedings; the cost of the Chairman and the remaining costs shall be borne in equal parts by the both Contracting Parties. The Arbitral Tribunal may, however, decide that a higher proportion of the costs shall be borne by one of the two Contracting Parties and this award shall be binding on both Contracting Parties. The Arbitral Tribunal shall determine its own procedure.

ARTICLE 11 APPLICATION OF OTHER RULES AND SPECIAL COMMITMENTS

1. Where a matter is governed simultaneously both by this Agreement and by another international agreement to which both Contracting Parties are parties, nothing in this Agreement shall prevent either Contracting Party or any of its investors who own investments in the territory of the other Contracting Party from taking advantage of whichever rules are more favourable to his case.

2. If the treatment to be accorded by one Contracting Party to investments of investors of the other Contracting Party in accordance with its laws and regulations or other specific provisions of contract is more favourable than that accorded by this Agreement, the more favourable shall be accorded.

ARTICLE 12 APPLICABILITY OF THIS AGREEMENT

This Agreement shall apply to investments made in the territory of one of the Contracting Parties in accordance with its laws and regulations by investors of the other Contracting Party prior to as well as after the entry into force of this Agreement, but shall not apply to any dispute concerning an investment which arose, or any claim which was settled before its entry into force.

**ARTICLE 13
GENERAL EXCEPTIONS**

1. Nothing in this Agreement shall be construed as preventing a Contracting Party from taking any action necessary for the protection of its essential security interests in time of war or armed conflict, or other emergency in international relations.
2. Provided that such measures are not applied in an arbitrary or unjustifiable manner, or do not constitute a disguised restriction on international trade or investment, nothing in this Agreement shall be construed to prevent a Contracting Party from adopting or maintaining measures, including environmental measures:
 - (a) necessary for the maintenance of public order;
 - (b) necessary to protect human, animal or plant life or health.
3. The provisions of this Article shall not apply to Article 5, Article 6 or paragraph 1(e) of Article 7 of this Agreement.

**ARTICLE 14
TRANSPARENCY**

1. Each Contracting Party shall promptly publish, or otherwise make publicly available, its laws, regulations, procedures and administrative rulings and judicial decisions of general application as well as international agreements which may affect the investments of investors of the other Contracting Party in the territory of the former Contracting Party.
2. Nothing in this Agreement shall require a Contracting Party to furnish or allow access to any confidential or proprietary information, including information concerning particular investors or investments, the disclosure of which would impede law enforcement or be contrary to its laws protecting confidentiality or prejudice legitimate commercial interests of particular investors.

**ARTICLE 15
CONSULTATIONS**

The Contracting Parties shall, at the request of either Contracting Party, hold consultations for the purpose of reviewing the implementation of this Agreement and studying any issue that may arise from this Agreement. Such consultations shall be held between the competent authorities of the Contracting Parties in a place and at a time agreed on through appropriate channels.

ARTICLE 16
ENTRY INTO FORCE, DURATION AND TERMINATION

1. Each Contracting Party shall notify the other in writing of the completion of the procedures required by its law for bringing this Agreement into force. The Agreement shall enter into force on the thirtieth day following the date of receipt of the last notification.

2. This Agreement shall remain in force for a period of ten (10) years and shall thereafter remain in force on the same terms until either Contracting Party notifies the other in writing of its intention to terminate the Agreement in twelve (12) months.

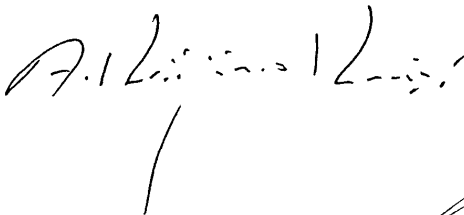
3. In respect of investments made prior to the termination of this Agreement, the provisions of Articles 1 to 15 of this Agreement shall continue to be effective for a period of ten (10) years from the date of termination.

IN WITNESS WHEREOF the undersigned, duly authorized thereto by respective Governments, have signed this Agreement.

Done in duplicate at Yerewan, this 7 day of October 2005, in the Latvian, Armenian and English languages, all texts being equally authentic.

In case of any divergence of interpretation, the English text shall prevail.

**FOR THE GOVERNMENT OF
THE REPUBLIC OF LATVIA**

**FOR THE GOVERNMENT OF
THE REPUBLIC OF ARMENIA**

[LATVIAN TEXT – TEXTE LETTON]

**LATVIJAS REPUBLIKAS VALDĪBAS UN
ARMĒNIJAS REPUBLIKAS VALDĪBAS
LĪGUMS
PAR IEGULDĪJUMU VEICINĀŠANU
UN SAVSTARPĒJU AIZSARDZĪBU**

Latvijas Republikas valdība un Armēnijas Republikas valdība (turpmāk tekstā – “Līgumslēdzējas puses”),

Atzīstot nepieciešamību aizsargāt vienas Līgumslēdzējas puses ieguldītāju ieguldījumus otras Līgumslēdzējas puses teritorijā nediskriminējošā veidā;

Vēloties veicināt lielāku ekonomisko sadarbību starp tām attiecībā uz vienas Līgumslēdzējas puses pilsoņu un uzņēmumu ieguldījumiem otras Līgumslēdzējas puses teritorijā;

Atzīstot, ka vienošanās par režīmu, kas tiek piemērots tādiem ieguldījumiem, stimulēs privātā kapitāla plūsmu un Līgumslēdzēju pušu ekonomisko attīstību;

Vienojoties, ka stabils ieguldījumu ietvars dos ieguldījumu, maksimizējot efektīvu ekonomisko resursu izmantošanu, un uzlabos dzīves līmeni;

Atzīstot, ka ekonomisko un biznesa sakaru attīstība var veicināt starptautiski atzīto darba tiesību ievērošanu;

Vienojoties, ka šādi mērķi var tikt sasniegti nemazinot vispārēji piemērojamās veselības, drošības un vides prasības; un

Apņēmoties noslēgt Līgumu attiecībā uz ieguldījumu veicināšanu un aizsardzību;

ir vienojušās par sekojošo:

**1. pants
Definīcijas**

Šī Līguma mērķim:

1. Termins "ieguldījums" nozīmē visu veidu aktīvus, ko vienas Līgumslēdzējas puses ieguldītāji saskaņā ar otras Līgumslēdzējas puses likumiem un normatīviem aktiem iegulda pēdējās Līgumslēdzējas puses teritorijā un, cita starpā, taču ne tikai, ietver:

- (a) kustamu un nekustamu īpašumu un saistītās īpašuma tiesības, tādas kā nomas tiesības, hipotēkas, aizturējuma tiesības un ķīlas tiesības;
- (b) pajas, akcijas, parādzīmes un jebkura cita veida dalības formu kapitālsabiedrībā;
- (c) prasījumus par naudas piedziņu vai jebkuru citu izpildījumu komerciāla

līguma ietvaros, kam ir ekonomiska vērtība;

- (d) intelektuālā īpašuma tiesības, ieskaitot autortiesības, preču zīmes, patentus, dizainparaugus un tehniskus procesus, nepatentētās praktiskās zināšanas ("know-how"), komerciālus noslēpumus, tirdzniecības nosaukumus un uzņēmēj sabiedrības prestižu ("good-will");
- (e) darījumu priekšrocības, kas piešķirtas saskaņā ar likumu vai komerciālu līgumu, ieskaitot priekšrocības dabas resursu meklēšanai, kultivēšanai, iegūšanai vai izmantošanai.

Jebkuras izmaiņas formā kādā aktīvi tiek ieguldīti vai reinvestēti neietekmē to kā ieguldījumu raksturu, ja šādas izmaiņas ir veiktas saskaņā ar tās Līgumslēdzējas puses likumiem un normatīvajiem aktiem, kuras teritorijā ieguldījums tika veikts.

2. Termins "ieguldītājs" nozīmē jebkuru fizisku vai juridisku personu, kas veic ieguldījumus otras Līgumslēdzējas puses teritorijā.

(a) attiecībā uz Latvijas Republiku:

- (i) "fiziska persona" nozīmē Latvijas pilsoņus, kā arī tās personas, kuras pastāvīgi uzturas Latvijā, kurām nav Latvijas vai citas valsts pilsonības, bet kurām saskaņā ar Latvijas Republikas likumiem un normatīvajiem aktiem ir tiesības saņemt nepilsoņa pasi;
- (ii) "juridiska persona" nozīmē uzņēmumus, apvienības un nodibinājumus, kas ir reģistrēti vai izveidoti saskaņā ar Latvijas Republikas likumiem un normatīvajiem aktiem.

(b) attiecībā uz Armēnijas Republiku:

- (i) "fiziska persona" nozīmē personas, kurām ir Armēnijas Republikas pilsonība;
- (ii) "juridiska persona" nozīmē juridiskas vienības, kas ir reģistrētas vai izveidotas saskaņā ar Armēnijas Republikas likumiem un normatīvajiem aktiem.

3. Termins "ienākumi" nozīmē līdzekļus, kas iegūti realizējot ieguldījumus, un īpaši, peļņu, procentu ieņēmumus, ienākumus no kapitāla, dividendes, autoratlīdzību, maksājumus par licencēm un citus maksājumus.

4. Termins "teritorija" nozīmē Līgumslēdzējas puses sauszemes teritoriju, iekšējos ūdeņus un teritoriālos ūdeņus un gaisa telpu virs tiem, kā arī piegulošās piejūras teritorijas, ieskaitot jūras gultni, zemaugsni, kur Līgumslēdzējas puse saskaņā ar tās spēkā esošajiem nacionālajiem likumiem un starptautiskajām tiesībām realizē savas suverēnās tiesības vai jurisdikciju ar mērķi veikt dabas resursu izpēti un izmantošanu šādās teritorijās.

2. pants

Ieguldījumu veicināšana un aizsardzība

1. Katra Līgumslēdzēja puse sekmē un rada labvēlīgus nosacījumus otras Līgumslēdzējas puses ieguldītājiem ieguldījumu veikšanai tās teritorijā un pieņem šādus ieguldījumus saskaņā ar tās likumiem un normatīvajiem aktiem.
2. Katra Līgumslēdzēja puse savā teritorijā piemēro otras Līgumslēdzējas puses ieguldītāju ieguldījumiem un ienākumiem no ieguldījumiem godīgu un taisnīgu režīmu, un pilnu un pastāvīgu aizsardzību un drošību.
3. Neviena Līgumslēdzēja puse savā teritorijā neveic nepamatotus, diskriminējošus vai patvaļīgus pasākumus pret otras Līgumslēdzējas puses ieguldītāju veikto ieguldījumu paplašināšanu, pārvaldību, uzturēšanu, izmantošanu, labumu iegūšanu un pārdošanu vai cita veida rīcību.

3. pants

Nacionālais un vislielākās labvēlības režīms

1. Katra Līgumslēdzēja puse otras Līgumslēdzējas puses ieguldītāju ieguldījumiem piemēro režīmu, kas ir ne mazāk labvēlīgs kā tas, ko tā piemēro savu ieguldītāju ieguldījumiem attiecībā uz ieguldījumu paplašināšanu, pārvaldību, uzturēšanu, izmantošanu, labumu iegūšanu un pārdošanu vai cita veida rīcību ar ieguldījumiem.
2. Katra Līgumslēdzēja puse otras Līgumslēdzējas puses ieguldītājiem, to ieguldījumiem un ienākumiem no ieguldījumiem piemēro režīmu, kas ir ne mazāk labvēlīgs kā tas, ko tā piemēro trešās valsts ieguldītājiem, to ieguldījumiem un ienākumiem no ieguldījumiem attiecībā uz ieguldījumu paplašināšanu, pārvaldību, uzturēšanu, izmantošanu, labumu iegūšanu un pārdošanu vai cita veida rīcību ar ieguldījumiem.
3. Katra Līgumslēdzēja puse otras Līgumslēdzējas puses ieguldītāju ieguldījumiem piemēro režīmu, kas ir vislabvēlīgākais no tiem, kas minēti šī panta 1. un 2. daļā.

4. pants

Atbrīvojumi

Šī Līguma noteikumi nav iztulkojami tā, lai uzliktu Līgumslēdzējai pusei par pienākumu attiecināt uz otras Līgumslēdzējas puses ieguldītājiem, to ieguldījumiem un ienākumiem no ieguldījumiem esošās vai nākotnes jebkura režīma priekšrocības, atvieglojumus vai privilēģijas, kas izriet no:

- (a) jebkuras dalības brīvās tirdzniecības zonā, muitas ūnijā, monetārajā savienībā, kopējā tirgū un jebkurā starptautiskā līgumā, ar kuru šādas ūnijas vai līdzīgas apvienības ir izveidotas;
- (b) jebkura starptautiskā līguma vai vienošanās, vai nacionālās likumdošanas, kas pilnībā vai lielākoties attiecas uz nodokļu uzlikšanu.

5.pants **Ekspropriācija un atlīdzība**

1. Līgumslēdzēja puse neveic otras Līgumslēdzējas puses ieguldītāja ieguldījumu ekspropriāciju vai nacionalizāciju tiešā vai netiešā veidā vai jebkādu pasākumu piemērošanu ar līdzīgu iedarbību (turpmāk tekstā - "ekspropriācija"), izņemot gadījumus, kad tā tiek veikta:

- (a) sabiedrības interesēs;
- (b) nediskriminējošā veidā;
- (c) saskaņā ar likumos noteikto procedūru; un
- (d) pret tūlītēju, atbilstošu un efektīvu kompensācijas samaksu saskaņā ar šī panta 2. un 3. daļu. Armēnijas Republikā kompensācija tiek izmaksāta iepriekš.

2. Kompensācija:

- (a) tiek izmaksāta bez aizkavēšanās. Aizkavēšanās rezultātā radušos zaudējumus, kas ir saistīti ar valūtas kursa maiņu, sedz ieguldījumu uzņemošā valsts;
- (b) ir līdzvērtīga ekspropriētā ieguldījuma taisnīgai tirgus vērtībai tieši pirms ekspropriācijas. Taisnīgo tirgus vērtību neietekmē jebkādas izmaiņas vērtībā, kas ir saistītas ar to, ka ekspropriācija sabiedrībai kļuvusi zināma agrāk;
- (c) pilnībā realizējama un brīvi pārvedama;
- (d) ietver komerciālo procentu likmi, kas tiek aprēķināta no maksājuma tirgus vērtības valūtā, sākot no ekspropriācijas brīža līdz maksājuma brīdim.

3. Jebkuras Līgumslēdzējas puses ieguldītājam, kurš apgalvo, ka ir cietis no otras Līgumslēdzējas puses veiktās ekspropriācijas, ir tiesības uz tūlītēju tā lietas izskatīšanu, ieskaitot ieguldījuma novērtēšanu un kompensācijas izmaksāšanu saskaņā ar šī panta noteikumiem, pēdējās Līgumslēdzējas puses tiesas iestādē vai citā kompetentā un neatkarīgā iestādē.

6. pants **Atlīdzība par zaudējumiem**

1. Līgumslēdzējas puses ieguldītājam, kas ir cietis zaudējumus saistībā ar tā ieguldījumu otras Līgumslēdzējas puses teritorijā kara vai cita bruņota konflikta, ārkārtas stāvokļa, revolūcijas, dumpja, pilsoņu nemieru vai citu līdzīgu notikumu dēļ pēdējās Līgumslēdzējas puses teritorijā, pēdējā Līgumslēdzēja puse piemēro restitūcijas, atlīdzināšanas, kompensācijas vai citu izlīguma režīmu, kas nav nelabvēlīgāks kā tas, ko tā piemēro saviem ieguldītājiem vai jebkuras trešās valsts ieguldītājiem, atkarībā no tā, kurš ir labvēlīgāks ieguldītājam.

2. Līgumslēdzējas puses ieguldītājam, kuram kādā no 1.daļā minētajiem gadījumiem ir nodarīti zaudējumi, kuru cēlonis ir:

- (a) otras Līgumslēdzējas puses bruņoto spēku vai iestāžu veiktā viņa ieguldījumu vai to daļas konfiskācija, vai
- (b) otras Līgumslēdzējas puses bruņoto spēku vai iestāžu veiktā viņa ieguldījumu vai to daļas iznīcināšana, kas nav notikusi apstākļu nepieciešamības dēļ,

pēdējā Līgumslēdzēja puse jebkurā gadījumā piešķir restitūciju vai kompensāciju, kas abos gadījumos ir tūlītējā, atbilstoša un efektīva, un attiecībā uz kompensāciju, tā tiek piemērota saskaņā ar 5. panta 2. un 3. daļu.

7. pants **Pārvedumi**

1. Katra Līgumslēdzēja puse saskaņā ar tās likumiem un normatīvajiem aktiem nodrošina otras Līgumslēdzējas puses ieguldītājiem to ieguldījumu pārvedumu un ar ieguldījumiem saistīto maksājumu pārvedumu uz savu teritoriju un no tās. Šādi maksājumi cita starpā, taču ne tikai, ietver:

- (a) sākumkapitālu un papildus līdzekļus ieguldījumu saglabāšanai vai palielināšanai;
- (b) ienākumus;
- (c) ieņēmumus no ieguldījumu pilnīgas vai daļējas pārdošanas vai likvidēšanas;
- (d) maksājumus saskaņā ar komerciāliem līgumiem, ieskaitot aizdevuma maksājumus;
- (e) kompensāciju, kas izmaksājama saskaņā ar šī Līguma 5. un 6. pantu;
- (f) maksājumus, kas rodas saistībā ar ieguldījuma strīdu;
- (g) algu un cita veida atlīdzību personālam, kas ir iesaistīts no ārzemēm un kas strādā saistībā ar ieguldījumu.

2. Katra Līgumslēdzēja puse turpmāk nodrošina, ka šī panta 1.daļā minētie pārvedumi, tiek veikti brīvi konvertējamā valūtā un saskaņā ar prevalējošo tirgus apmaiņas kursu, kas tiek piemērots ieguldījumu uzņemtajā Līgumslēdzējā pusē, pārveduma dienā.

3. Gadījumā, ja ārzemju valūtas tirgus nepastāv, kurss, kurš tiek piemērots, ir pēdējais apmaiņas kurss, kas ticis piemērots valūtu pārvēršanai, piesaistot tās Speciālo aizņēmumu tiesību (SDR) valūtu grozam.

4. Neskatoties uz šī panta 1.,2. un 3. daļu, Līgumslēdzēja puse var ierobežot pārvedumu, vienlīdzīgi, nediskriminējoši un labticībā pielietojot tās likumus attiecībā uz:

- (a) bankrotu, maksātnespēju vai kreditoru tiesību aizsardzību;
- (b) vērtspapīru, nākotnes līgumu (futures), iespēju (options) vai atvasināto finanšu instrumentu (derivatives) izlaišanu, tirdzniecību vai darbību ar tiem;
- (c) krimināliem vai sodāmiem pārkāpumiem;
- (d) finanšu ziņojumiem vai reģistrācijas kārtošanu par pārvedumiem, kad nepieciešams nodrošināt likumu piemērošanu vai sadarboties ar finanšu regulējošām iestādēm; vai
- (e) tiesas vai administratīvos procesos pieņemto lēmumu un spriedumu izpildes nodrošināšanu.

8. pants **Tiesību pārņemšana**

1. Ja Līgumslēdzēja puse vai tās nozīmētā aģentūra veic maksājumu saviem ieguldītājiem saskaņā ar garantijām, ko tā ir piešķirusi attiecībā uz ieguldījumu otras Līgumslēdzējas puses teritorijā, pēdējā Līgumslēdzēja puse atzīst:

- (a) visu šāda ieguldītāja tiesību vai prasību nodošanu pirmajai Līgumslēdzējai pusei vai tās nozīmētajai aģentūrai saskaņā ar likumu vai juridisku darījumu tajā valstī, kā arī,
- (b) ka pirmā Līgumslēdzēja puse vai tās nozīmēta aģentūra, tiesību pārņemšanas rezultātā, ir tiesīga realizēt tā ieguldītāja tiesības un prasības un uzņemties saistības attiecībā uz ieguldījumu.

2. Aizvietotās tiesības un prasības nepārsniedz ieguldītāja sākotnējās tiesības un prasības.

9. pants **Strīdi starp ieguldītāju un Līgumslēdzēju pusi**

1. Jebkur juridisku strīdu starp vienas Līgumslēdzējas puses ieguldītāju un otru Līgumslēdzēju pusi, kas ir saistīts ar ieguldījumu otras Līgumslēdzējas puses teritorijā, cik vien iespējams, risina draudzīgi, sarunu ceļā starp strīdā iesaistītajām pusēm.

2. Ja strīds nav izšķirts trīs (3) mēnešu laikā no datuma, kurā par to tika paziņots rakstiski, strīds pēc ieguldītāja izvēles var tikt iesniegts:

- (a) Līgumslēdzējas puses, kuras teritorijā ieguldījums ir veikts, kompetentā tiesā; vai
- (b) Starptautiskā Ieguldījumu strīdu izšķiršanas centra (turpmāk - ICSID) šķīrējtiesā, kas izveidota ar Konvenciju par ieguldījumu strīdu izšķiršanu starp valstīm un citu valstu fiziskajām un juridiskajām personām, kas atvērta parakstīšanai 1965. gada 18. martā Vašingtonā (turpmāk - "Centrs"), ja abas,

strīdā iesaistītā Līgumslēdzēja puse un ieguldītāja Līgumslēdzēja puse, ir šīs Konvencijas dalībvalstis; vai

(c) Centra papildus institūcijas šķīrējtiesā, ja vai nu strīdā iesaistītā Līgumslēdzēja puse vai ieguldītāja Līgumslēdzēja puse ir pievienojusies ICSID Konvencijai; vai

(d) jebkurā speciālā šķīrējtiesā, kas, ja abas Līgumslēdzējas puses nav vienojušās savādāk, nodibināta saskaņā ar Apvienotās Nāciju organizācijas starptautisko tirdzniecības likumu komisijas (UNCITRAL) šķīrējtiesas noteikumiem.

3. Ieguldītājam, kurš strīdu ir iesniedzis nacionālajā tiesā, tomēr ir iespējas vērsties šī panta 2(b) līdz (d) daļā minētajās šķīrējtiesās, ja pirms sprieduma pasludināšanas attiecīgajā jautājumā nacionālajā tiesā, ieguldītājs paziņo, ka lietu turpmāk nevirzīs skatīšanai nacionālo procedūru ietvaros un atsauc prasību.

4. Neviena Līgumslēdzēja puse, kas ir iesaistīta strīdā, šķīrējtiesas procesa laikā vai pēc šķīrējtiesas sprieduma pasludināšanas, nevar izvirzīt iebildumus, kas ir balstīti uz faktu, ka strīdā iesaistītais ieguldītājs ir saņēmis pilnīgu vai daļēju atlīdzību par zaudējumiem saskaņā ar apdrošināšanu.

5. Šķīrējtiesa, kas nodibināta saskaņā ar šo pantu, pieņem lēmumus saskaņā ar tās Līgumslēdzējas puses nacionālajiem likumiem un normatīvajiem aktiem, kas ir iesaistīta strīdā, šī Līguma noteikumiem, kā arī piemērojamiem starptautisko tiesību noteikumiem.

6. Šķīrējtiesas spriedums ir galīgs un saistošs abām strīdā iesaistītajām pusēm. Abas Līgumslēdzējas puses uzņemas šķīrējtiesas sprieduma izpildīšanu.

10. pants

Strīdu izšķiršana starp Līgumslēdzējām pusēm

1. Strīdus starp Līgumslēdzējām pusēm par šī Līguma iztulkošanu vai piemērošanu, cik vien tas iespējams, izšķir konsultāciju ceļā, izmantojot diplomātiskos kanālus.

2. Ja strīdu tādējādi nevar izšķirt trīs (3) mēnešu laikā, to pēc kādas no Līgumslēdzējas puses lūguma, iesniedz šķīrējtiesā saskaņā ar šī panta noteikumiem.

3. Šķīrējtiesu katram atsevišķam gadījumam izveido sekojošā veidā. Divu (2) mēnešu laikā pēc lūguma saņemšanas lietu izskatīt šķīrējtiesā, katra Līgumslēdzēja puse ieceļ vienu šķīrējtiesnesi. Tad šie divi šķīrējtiesneši izvēlas kādu trešās valsts pilsoni, kuru pēc Līgumslēdzēju pušu apstiprināšanas ieceļ par šķīrējtiesas priekšsēdētāju (turpmāk – "Priekšsēdētājs"). Priekšsēdētāju ieceļ divu (2) mēnešu laikā no datuma, kurā tika ieceļti divi pārējie šķīrējtiesneši.

4. Ja šī panta 3. daļā norādītajos termiņos nepieciešamās amatpersonu ieceļšanas nav veiktas, var lūgt Starptautiskās Justīcijas tiesas priekšsēdētāju veikt nepieciešamo amatpersonu ieceļšanas. Ja Starptautiskās Justīcijas tiesas priekšsēdētājs ir kādas Līgumslēdzējas puses pilsonis vai cita iemesla dēļ nevar izpildīt minētās funkcijas,

priekšsēdētāja vietnieks tiek aicināts veikt nepieciešamo amatpersonu iecelšanu. Ja arī priekšsēdētāja vietnieks ir kādas Līgumslēdzējas puses pilsonis vai cita iemesla dēļ nevar izpildīt minētās funkcijas, tad nākošais augstākā ranga Starptautiskās Justīcijas tiesas loceklis, kurš nav nevienas Līgumslēdzējas puses pilsonis, tiek uzaicināts veikt nepieciešamo amatpersonu iecelšanu.

5. Šķīrējtiesa pieņem tās lēmumu ar balsu vairākumu. Šāds lēmums ir saistošs. Katra Līgumslēdzēja puse sedz sava šķīrējtiesneša izmaksas un izmaksas par tiesisko pārstāvību šķīrējtiesas procedūrās; Priekšsēdētāja pakalpojumu izmaksas un pārējās izmaksas līdzīgās daļās sedz abas Līgumslēdzējas puses. Šķīrējtiesa, tomēr var lemt, ka vienai no Līgumslēdzējām pusēm izmaksas jāsedz lielākā apjomā un šāds spriedums ir saistošs abām Līgumslēdzējām pusēm. Šķīrējtiesa nosaka savu procedūru.

11. pants

Citu noteikumu un īpašu saistību piemērošana

1. Ja kādu jautājumu vienlaicīgi nosaka šis Līgums un vēl cits starptautisks līgums, kuru ir parakstījušas abas Līgumslēdzējas puses, nekavējoties šajā Līgumā nekavē vai nu Līgumslēdzēju pusi, vai arī kādu tās ieguldītāju, kuram pieder ieguldījumi otras Līgumslēdzējas puses teritorijā, izmantot tos noteikumus, kuri ir labvēlīgāki konkrētajā gadījumā.

2. Ja režīms, ko viena Līgumslēdzēja puse piemēro otras Līgumslēdzējas puses ieguldītāju ieguldījumiem saskaņā ar tās likumiem un normatīvajiem aktiem vai citiem komerciāla līguma īpašiem noteikumiem, ir labvēlīgāks nekā tas, kurš tiek piemērots saskaņā ar šo Līgumu, tiek piemērots labvēlīgākais.

12. pants

Līguma piemērošana

Šo Līgumu piemēro ieguldījumiem, kurus vienas Līgumslēdzējas puses teritorijā saskaņā ar tās likumiem un normatīvajiem aktiem veikuši otras Līgumslēdzējas puses ieguldītāji pirms vai pēc šī Līguma stāšanās spēkā, taču to nepiemēro jebkuram strīdam saistībā ar ieguldījumu, kas radies, vai prasībām, kas tika iesniegtas, pirms šī Līguma stāšanās spēkā.

13. pants

Vispārējie izņēmumi

1. Nekas šajā Līgumā netiek tulkots tā, lai ierobežotu Līgumslēdzējas puses veikt darbības, kuras nepieciešamas, lai aizsargātu tās vitālās drošības intereses kara vai bruņota konflikta, vai ārkārtas stāvokļa starptautiskajās attiecībās laikā.

2. Pieņemot, ka šāda rīcība netiek veikta neattaisnojami vai nelikumīgi, vai nerada slēptus starptautiskās tirdzniecības vai ieguldījumu ierobežojumus, nekavējoties šajā Līgumā netiek tulkots tā, lai ierobežotu Līgumslēdzējas pusi ieviest un veikt pasākumus, ieskaitot vides aizsardzības pasākumus:

(a) nepieciešamus, lai uzturētu sabiedrisko kārtību;

(b) nepieciešamus, lai aizsargātu cilvēku, dzīvnieku vai augu dzīvību vai veselību.

3. Šī panta noteikumi neattiecas uz šī Līguma 5.pantu, 6.pantu vai 7.panta 1(e) apakšdaļu.

14.pants Atklātība

1. Katra Līgumslēdzēja puse nekavējoties publicē vai nodrošina publiski pieejamus savus vispārēji piemērojamos likumus, normatīvos aktus, procesuālo un administratīvo praksi un tiesu nolēmumus, kā arī starptautiskos līgumus, kas var ietekmēt otras Līgumslēdzējas puses ieguldītāju ieguldījumus pirmās Līgumslēdzējas puses teritorijā.

2. Nekas šajā Līgumā neuzliek par pienākumu Līgumslēdzējai pusei sniegt vai nodrošināt pieeju jebkādai konfidencialai informācijai vai ar īpašuma tiesībām saistītai informācijai, ieskaitot informāciju, kas attiecas uz atsevišķiem ieguldītājiem vai ieguldījumiem, kuras atklāšana var kavēt likuma izpildi vai kas ir pretrunā ar likumiem, kas aizsargā konfidencialitāti, vai var kaitēt likumīgām konkrētā ieguldītāja komercinteresēm.

15. pants Konsultācijas

Līgumslēdzējas puses pēc kādas no Līgumslēdzējas puses lūguma, rīko konsultācijas ar mērķi pārskatīt šī Līguma piemērošanu un analizēt jebkurus jautājumus, kas var rasties no šī Līguma. Šādas konsultācijas rīko starp Līgumslēdzēju pušu kompetentām iestādēm caur diplomātiskiem kanāliem saskaņotā vietā un laikā.

16. pants Nobeiguma noteikumi

1. Katra Līgumslēdzēja puse rakstiski paziņo otrai par procedūru, kas nepieciešamas saskaņā ar tās likumu, lai Līgums stātos spēkā, izpildi. Līgums stājas spēkā trīsdesmitajā dienā, kas seko datumam, kurā tika saņemts pēdējais paziņojums.

2. Šis Līgums paliek spēkā desmit (10) gadus un pēc tam tā darbība pagarinās uz turpmākiem tādiem pašiem termiņiem, ja vien kāda no Līgumslēdzējām pusēm (12) divpadsmit mēnešus pirms tam rakstiski nepaziņo otrai Līgumslēdzējai pusei par nodomu izbeigt šo Līgumu.

3. Uz ieguldījumiem, kas veikti pirms šī Līguma izbeigšanās, turpina attiekties šī Līguma 1. līdz 15. panta noteikumi desmit (10) gadus no šī Līguma izbeigšanās datuma.

[TRANSLATION – TRADUCTION]

ACCORD ENTRE LE GOUVERNEMENT DE LA RÉPUBLIQUE DE LETTONIE ET LE GOUVERNEMENT DE LA RÉPUBLIQUE D'ARMÉNIE
RELATIF À LA PROMOTION ET À LA PROTECTION RÉCIPROQUE
DES INVESTISSEMENTS

Le Gouvernement de la République de Lettonie et le Gouvernement de la République d'Arménie (ci-après dénommés « les Parties contractantes »),

Reconnaissant la nécessité de protéger les investissements des investisseurs d'une Partie contractante sur le territoire de l'autre Partie contractante sur une base non discriminatoire;

Désireux de renforcer la coopération économique entre eux en ce qui concerne les investissements réalisés par les ressortissants et les sociétés d'une Partie contractante sur le territoire de l'autre Partie contractante;

Reconnaissant qu'un Accord sur le traitement qui sera accordé à de tels investissements stimulera le flux des capitaux privés ainsi que le développement économique des Parties contractantes;

Convenant qu'un cadre stable pour l'investissement permettra d'utiliser les ressources économiques avec un maximum d'efficacité et améliorera les niveaux de vie;

Estimant que l'établissement de liens économiques, industriels et commerciaux peut encourager le respect des droits reconnus au niveau international dans le domaine du travail;

Reconnaissant que la réalisation de ces objectifs n'implique pas un assouplissement des mesures d'application générale dans les domaines de la santé, de la sécurité et de l'environnement; et

Résolus à conclure un Accord relatif à la promotion et à la protection des investissements;

Sont convenus de ce qui suit :

Article premier. Définitions

Aux fins du présent Accord :

1. Le terme « investissements » désigne les avoirs de toute nature investis par des investisseurs d'une Partie contractante sur le territoire de l'autre Partie contractante conformément aux lois et règlements de cette dernière, et comprend, notamment, mais non exclusivement :

(a) les biens meubles et immeubles et les droits de propriété apparentés tels que les baux, les hypothèques, les privilèges et les gages;

(b) les parts, actions, obligations et toute autre forme de participation au capital de sociétés;

(c) les créances ou droits à prestations contractuelles ayant une valeur économique;

(d) les droits de propriété intellectuelle, notamment les droits d'auteur, les marques, les brevets, les plans industriels et les processus techniques, le savoir-faire, les secrets commerciaux, les noms commerciaux et la clientèle;

(e) les droits ou permis conférés par la loi ou en vertu d'un contrat, y compris des concessions relatives à la prospection, la culture, l'extraction ou l'exploitation de ressources naturelles.

Toute modification de la forme dans laquelle les avoirs sont investis ou réinvestis n'affecte en rien leur nature en tant qu'investissement, à la condition qu'une telle modification ne soit pas contraire aux lois et règlements de la Partie contractante sur le territoire de laquelle l'investissement a été effectué.

2. Le terme « investisseur » désigne toute personne physique ou morale qui réalise des investissements sur le territoire de l'autre Partie contractante.

(a) En ce qui concerne la République de Lettonie :

(i) l'expression « personne physique » désigne les citoyens de la République de Lettonie ainsi que les personnes qui résident en permanence en Lettonie bien que n'étant pas citoyens de Lettonie ou de tout autre État mais qui peuvent obtenir, en vertu des lois et règlements de la République de Lettonie, un passeport de non-citoyen ;

(ii) l'expression « personne morale » désigne les sociétés, associations et établissements enregistrés ou constitués conformément aux lois et règlements de la République de Lettonie.

(b) En ce qui concerne la République d'Arménie :

(i) l'expression « personne physique » désigne les personnes qui possèdent la nationalité de la République d'Arménie;

(ii) l'expression « personne morale » désigne les entités juridiques enregistrées ou constituées conformément aux lois et règlements de la République d'Arménie.

3. Le terme « rendements » désigne les montants rapportés par un investissement et, plus particulièrement, les bénéfices, les intérêts, les plus-values, les dividendes, les droits d'auteur, les droits de licence et autres droits.

4. Le terme « territoire » désigne le territoire terrestre, les eaux territoriales et la mer territoriale de chacune des Parties contractantes et l'espace aérien de chaque Partie contractante ainsi que les zones économiques exclusives et le plateau continental qui s'étend au-delà de la limite des eaux territoriales de chacune des Parties contractantes sur lesquels elle exerce des droits souverains ou sa juridiction en vertu de ses lois nationales en vigueur et du droit international, aux fins de l'exploration et de l'exploitation des ressources naturelles de ces zones.

Article 2. Promotion et protection des investissements

1. Chaque Partie contractante encourage et crée les conditions favorables pour que les investisseurs de l'autre Partie contractante fassent des investissements sur son territoire et accueille ces investissements conformément à ses lois et à ses règlements.

2. Chaque Partie contractante offre sur son territoire un traitement équitable et une protection et une sécurité entières et constantes aux investissements et à leurs rendements des investisseurs de l'autre Partie contractante.

3. Aucune des Parties contractantes ne fera obstacle sur son territoire par des mesures déraisonnables, discriminatoires ou arbitraires, à l'expansion, à la gestion, à l'entretien, à l'utilisation, à la jouissance et à la vente ou à toute autre forme de disposition des investissements effectués par des investisseurs de l'autre Partie contractante.

Article 3. Traitement national et de la nation la plus favorisée

1. Chacune des Parties contractantes doit accorder aux investissements des investisseurs de l'autre Partie contractante un traitement non moins favorable que celui qu'elle accorde aux investissements de ses propres investisseurs en ce qui concerne l'expansion, la gestion, l'entretien, l'utilisation, la jouissance et la vente ou autre forme de disposition des investissements.

2. Chacune des Parties contractantes doit accorder aux investisseurs de l'autre Partie contractante et à leurs investissements et à leurs rendements un traitement non moins favorable que celui qu'elle accorde aux investisseurs de tout autre État tiers et à leurs investissements et rendements en matière d'expansion, de gestion, de maintien, d'utilisation, de jouissance et de vente ou autre forme de disposition des investissements.

3. Chacune des Parties contractantes accorde aux investissements des investisseurs de l'autre Partie contractante le traitement le plus favorable de ceux visés au paragraphe 1 et au paragraphe 2 du présent article.

Article 4. Exonérations

Aucune disposition du présent Accord n'est interprétée comme obligeant l'une des Parties contractantes à étendre aux investisseurs de l'autre Partie contractante et à leurs investissements et rendements le bénéfice présent ou futur de tout traitement, préférence ou privilège découlant :

(a) de sa participation à une zone de libre-échange, une union douanière, une union monétaire, un marché commun, ou à tout autre accord international donnant lieu à des unions ou des institutions similaires;

(b) de tout accord ou arrangement international, ou législation nationale touchant entièrement ou principalement à la fiscalité.

Article 5. Expropriation et indemnisation

1. Une Partie contractante ne peut exproprier ou nationaliser directement ou indirectement un investissement d'un investisseur de l'autre Partie contractante ni prendre une quelconque mesure ayant un effet équivalent (ce qui est désigné ci-après par la notion d'expropriation) excepté :

(a) dans un but public;

(b) de façon non discriminatoire;

(c) en respectant le processus de la justice; et

(d) moyennant une indemnisation rapide, adéquate et efficace conformément aux paragraphes 2 et 3 du présent article. En République d'Arménie, l'indemnisation est payée au préalable.

2. L'indemnisation doit :

(a) être payée sans délai. En cas de retard, toute perte de change découlant de ce retard sera supportée par le pays d'accueil;

(b) correspondre à la juste valeur marchande de l'investissement exproprié au moment précédant immédiatement l'expropriation. Cette juste valeur marchande ne reflète pas les changements de valeur s'expliquant par le fait que l'expropriation ait été connue publiquement auparavant;

(c) être entièrement réalisable et librement transmissible;

(d) comprendre un intérêt à un taux commercial établi sur la base du marché pour la monnaie de paiement de la date d'expropriation jusqu'à la date du paiement effectif.

3. Un investisseur d'une Partie contractante qui affirme être touché par une expropriation par l'autre Partie contractante a droit à l'examen rapide de son cas, y compris l'estimation de son investissement et le paiement de l'indemnisation conformément aux dispositions du présent article, par une autorité judiciaire ou une autre autorité compétente et indépendante de cette dernière Partie contractante.

Article 6. Indemnisation des pertes

1. Un investisseur d'une Partie contractante dont les investissements sur le territoire de l'autre Partie contractante auraient subi des pertes du fait d'une guerre ou autre conflit armé, d'un état d'urgence nationale, d'une révolution, d'une insurrection, d'une émeute ou de tout autre événement similaire sur le territoire de cette dernière Partie contractante se voit accorder par celle-ci, en ce qui concerne la restitution, l'indemnisation, la réparation ou autre forme de règlement, un traitement non moins favorable que celui qu'elle accorde à ses propres investisseurs ou aux investisseurs de tout État tiers, la solution la plus favorable à l'investisseur étant retenue.

2. Un investisseur d'une Partie contractante qui, dans toute situation visée au paragraphe 1, subit des pertes dues :

(a) à la réquisition de son investissement ou d'une partie de celui-ci par les forces armées ou les autorités de l'autre Partie contractante, ou

(b) à la destruction de son investissement ou d'une partie de celui-ci par les forces armées ou les autorités de l'autre Partie contractante sans que la situation ne l'exige, bénéficie en tout cas, de la part de cette dernière Partie contractante, d'une restitution ou indemnisation qui doit, en tous cas, être rapide, adéquate et effective et, en ce qui concerne l'indemnisation, conforme aux paragraphes 2 et 3 de l'article 5.

Article 7. Libre transfert

1. Chaque Partie contractante assure, conformément à sa législation et à ses règlements, aux investisseurs de l'autre Partie contractante le transfert de leurs investissements et paiements de transfert liés à des investissements, à l'entrée et à la sortie de son territoire. Ces transferts comprennent notamment, mais non exclusivement :

(a) le capital initial et les montants additionnels nécessaires au maintien et à l'accroissement d'un investissement;

(b) les revenus;

(c) le produit de la vente totale ou partielle ou de la liquidation des investissements;

(d) les paiements au titre de contrats, y compris un paiement de prêt;

(e) l'indemnisation due en vertu des articles 5 et 6 du présent Accord;

(f) les paiements découlant du règlement d'un différend;

(g) les gains et autres rémunérations du personnel engagé à l'étranger pour les besoins d'un investissement.

2. Chaque Partie contractante veille en outre à ce que les transferts visés au paragraphe 1 du présent article soient effectués dans une monnaie librement convertible, au taux de change applicable au sein de la Partie contractante acceptant les investissements et à la date du transfert.

3. En l'absence d'un marché des changes, le taux à utiliser est le taux de change le plus récent appliqué aux conversions de devises en droits de tirage spéciaux.

4. Nonobstant les paragraphes 1, 2 et 3 du présent article, une Partie contractante peut empêcher un transfert par l'application équitable, non discriminatoire et de bonne foi de sa législation relative à :

(a) la faillite, l'insolvabilité ou la protection des droits des créanciers;

(b) l'émission, le commerce ou le traitement de titres, placements à termes, options ou dérivés;

(c) aux infractions criminelles ou pénales;

(d) aux rapports financiers ou comptes rendus de transferts, le cas échéant, pour aider les autorités policières ou les autorités de réglementation financière; ou

(e) l'assurance de la conformité aux ordonnances ou jugements dans des procédures judiciaires ou administratives.

Article 8. Subrogation

Si une Partie contractante ou son organisme désigné effectue un paiement à ses propres investisseurs au titre d'une garantie qu'elle a accordée à l'égard d'un investissement dans le territoire de l'autre Partie contractante, cette dernière Partie contractante reconnaît :

(a) la cession, de par la loi ou à la suite d'une transaction légale dans ce pays, de tout droit ou créance par l'investisseur à la première Partie contractante ou à son organisme désigné; de même

(b) que la première Partie contractante ou son organisme désigné est habilité en vertu de la subrogation à exercer les droits et à faire valoir les créances de cet investisseur et assume les obligations découlant de l'investissement.

2. Les droits ou créances subrogés n'excèdent pas les droits ou créances originaux de l'investisseur.

Article 9. Différends entre un investisseur et une Partie contractante

1. Tout différend entre un investisseur d'une Partie contractante et l'autre Partie contractante concernant un investissement dans le territoire de la dernière Partie contractante est, si possible, réglé à l'amiable, par le biais de négociations entre les parties au différend.

2. Si le différend n'a pas été réglé dans un délai de trois (3) mois à dater du jour où il a été évoqué par écrit, il peut, au choix de l'investisseur, être soumis :

(a) aux juridictions compétentes de la Partie contractante dans le territoire de laquelle l'investissement a été effectué; ou

(b) au Centre international pour le règlement des différends relatifs aux investissements (CIRDI) établi en application de la Convention pour le règlement des différends relatifs aux investissements entre États et ressortissants d'autres États, ouverte à la signature à Washington le 18 mars 1965 (ci-après dénommé le « Centre »), pour autant que la Partie contractante en litige et la Partie contractante de l'investisseur soient parties de la Convention du CIRDI; ou

(c) à l'arbitrage accordé en vertu du Mécanisme supplémentaire du Centre, si une seule des Parties contractantes est signataire de la Convention du CIRDI; ou

(d) à un tribunal arbitral spécial qui, à moins que les parties au différend n'en conviennent autrement, est établi conformément aux Règles de conciliation de la Commission des Nations Unies pour le droit commercial international (CNUDCI).

3. L'investisseur qui a soumis un différend à une juridiction nationale peut néanmoins saisir une seule des instances arbitrales dont il est question aux paragraphes 2 (b) à (d) du présent article si l'investisseur dessaisit la juridiction nationale avant qu'elle n'ait statué.

4. Aucune des Parties contractantes, partie à un différend, ne peut soulever d'objection, à aucun stade de la procédure d'arbitrage ou de l'exécution d'une sentence arbitrale, du fait que l'investisseur, partie adverse au différend, a reçu une indemnité couvrant tout ou partie de ses pertes en vertu d'une assurance.

5. Le tribunal arbitral établi conformément au présent article forgera sa décision sur la base des lois et règlements nationaux de la Partie contractante, partie au différend, des dispositions du présent Accord, ainsi que des règles applicables du droit international.

6. La sentence arbitrale est sans appel et a force obligatoire pour les deux parties au différend. Les deux Parties contractantes s'engagent à appliquer la sentence.

Article 10. Règlement des différends entre les Parties contractantes

1. Tout différend qui pourrait s'élever entre les Parties contractantes quant à l'interprétation ou à l'application du présent Accord doit être réglé autant que possible dans le cadre de négociations amiables menées par la voie diplomatique.

2. S'il ne peut être ainsi réglé dans un délai de trois (3) mois, le différend est porté devant un tribunal arbitral à la demande de l'une ou l'autre des Parties contractantes conformément aux dispositions du présent article.

3. Ce tribunal arbitral est constitué comme suit dans chaque cas d'espèce : dans les deux (2) mois qui suivent la réception de la demande d'arbitrage, chaque Partie contrac-

tante désigne un membre du tribunal. Ces deux membres choisissent alors un ressortissant d'un État tiers qui, après approbation des deux Parties contractantes, est nommé président du tribunal (ci-après dénommé le « président »). Le président est nommé dans un délai de deux (2) mois à compter de la date de désignation des deux autres membres.

4. Si les nominations nécessaires ne sont pas faites dans les délais prévus au paragraphe 3 du présent article, une requête peut être adressée au Président de la Cour internationale de Justice de procéder aux nominations nécessaires. Si celui-ci est un ressortissant de l'une ou l'autre des Parties contractantes ou s'il est empêché pour toute autre raison, la charge de procéder aux nominations nécessaires incombe au Vice-président de la Cour. Si le Vice-président est également un ressortissant de l'une ou l'autre des Parties contractantes ou est empêché pour toute autre raison, la charge de procéder aux nominations nécessaires incombe au membre de la Cour qui suit immédiatement dans l'ordre hiérarchique et n'est ressortissant d'aucune des Parties contractantes.

5. Le tribunal arbitral statue à la majorité des voix. Cette décision a force obligatoire. Chaque Partie contractante assume les frais de son propre arbitre et de sa représentation lors de la procédure arbitrale; les frais du président et les frais restants sont assumés à parts égales par les deux Parties contractantes. Le tribunal arbitral peut toutefois décider qu'une des deux Parties contractantes doit assumer une part plus importante des frais et cette sentence a force obligatoire pour les deux Parties contractantes. Le tribunal arbitral fixe sa propre procédure.

Article 11. Application d'autres règles et engagements spéciaux

1. Si une question est régie simultanément par le présent Accord et par un autre accord international auquel les deux Parties contractantes sont parties, aucune disposition du présent Accord ne peut empêcher ni la Partie contractante ni un de ses investisseurs qui détient des investissements sur le territoire de l'autre Partie contractante de bénéficier des règles les plus favorables dans son cas.

2. Si le traitement devant être accordé par une Partie contractante aux investissements ou investisseurs de l'autre Partie contractante conformément à ses lois et règlements ou à d'autres dispositions contractuelles spécifiques est plus favorable que celui accordé par le présent Accord, le traitement le plus favorable est accordé.

Article 12. Applicabilité du présent Accord

Le présent Accord s'applique aux investissements effectués sur le territoire de l'une des Parties contractantes conformément à ses lois et règlements par des investisseurs de l'autre Partie contractante avant ou après l'entrée en vigueur du présent Accord, mais ne s'applique pas à un quelconque différend concernant un investissement qui s'est élevé, ni à une quelconque réclamation qui a été réglée avant son entrée en vigueur.

Article 13. Exceptions générales

1. Aucune disposition du présent Accord n'est interprétée comme empêchant une Partie contractante de prendre toute mesure nécessaire pour la protection de ses intérêts

vitaux en matière de sécurité en temps de guerre ou de conflit armé, ou de toute autre situation d'urgence dans les relations internationales.

2. À condition que ces mesures ne soient pas appliquées de manière constituant un moyen de discrimination arbitraire ou injustifiable par une Partie contractante, ou une forme déguisée de restriction au commerce international ou à l'investissement, aucune disposition du présent Accord n'est interprétée comme empêchant les Parties de prendre ou de conserver toute mesure, notamment d'ordre environnemental :

(a) nécessaire au maintien de l'ordre public;

(b) nécessaire pour protéger la vie ou la santé d'êtres humains, d'animaux ou de plantes.

3. Les dispositions du présent article ne s'appliquent pas à l'article 5, à l'article 6 ni au paragraphe 1(e) de l'article 7 du présent Accord.

Article 14. Transparence

1. Chaque Partie contractante publie ou met à la disposition du public sans délai, ses lois, règlements, procédures, décisions administratives et judiciaires d'application générale ainsi que les accords internationaux qui peuvent avoir une incidence sur les investissements des investisseurs de l'autre Partie contractante dans le territoire de la première.

2. Aucune disposition du présent Accord n'oblige une Partie contractante à fournir toute information confidentielle ou exclusive, ou à y donner accès, y compris dans le cas d'informations concernant des investisseurs ou des investissements particuliers dont la divulgation ferait obstacle à l'application de la loi, serait contraire à ses lois protégeant la confidentialité ou porterait préjudice aux intérêts commerciaux légitimes d'investisseurs spécifiques.

Article 15. Consultations

Les Parties contractantes tiennent, à la demande de l'une d'elles, des consultations aux fins d'examiner l'application du présent Accord et d'étudier toutes questions en découlant, notamment son éventuelle modification. Ces consultations se tiennent entre les autorités compétentes des Parties contractantes en un lieu et à une date convenus par les voies appropriées.

Article 16. Entrée en vigueur, durée et dénonciation

1. Chaque Partie contractante informe l'autre par écrit de l'accomplissement des procédures imposées par sa législation pour que le présent Accord entre en vigueur. Le présent Accord entrera en vigueur le trentième jour qui suit la date de réception de la dernière notification.

2. Le présent Accord est conclu pour une période initiale de dix (10) ans et il restera ensuite en vigueur dans les mêmes conditions jusqu'à ce qu'une des Parties contractantes notifie à l'autre par écrit, moyennant préavis de douze (12) mois, son intention de le dénoncer.

3. S'agissant des investissements effectués avant la dénonciation du présent Accord, les dispositions des articles 1 à 15 resteront en vigueur pour une période de dix (10) ans à compter de la date de dénonciation.

En foi de quoi, les soussignés, à ce dûment habilités par leurs gouvernements respectifs, ont signé le présent Accord.

Fait en deux exemplaires à Yerevan, le 7 octobre 2005, en langues lettonne, arménienne et anglaise, tous les textes faisant également foi.

En cas de divergence d'interprétation, la version anglaise prévaudra.

Pour le Gouvernement de la République de Lettonie :

ARTURS KRIŠJĀNIS KARIŅŠ
Ministre de l'Économie

Pour le Gouvernement de la République d'Arménie :

KAREN CHSHMARITIAN
Ministre du Commerce et du Développement économique

